

**FOLKETINGETS
OMBUDSMAND**

3. marts 2023

Endelig rapport

**Tilsyn med handicap-
tilgængeligheden på
Hillerød Kommunes
Sundhedscenter den
13. juni 2022**

Indhold

3. marts 2023

1. Indledning	4
2. Grundlaget for ombudsmandens tilgængelighedstilsyn	5
3. Regler om tilgængelighed	5
3.1. Grundlaget for ombudsmandens vurderinger	5
3.2. Særligt om byggelovgivning mv.	5
3.3. Særligt om FN's Handicapkonvention	6
4. Materiale modtaget inden tilsynsbesøget	7
5. Om Hillerød Kommunes Sundhedscenter	7
6. Informationer på hjemmesiden	8
7. Parkeringsforhold	10
7.1. Antallet af handicapparkeringspladser	10
7.2. Størrelse og markering af handicapparkeringspladserne	11
8. Adgangsforhold.....	13
9. Orientering og information (wayfinding)	18
9.1. Skiltning foran sundhedscentret.....	18
9.2. Skiltning i sundhedscentret	18
9.3. Brugerbetjent anlæg.....	19
10. Elevatorer og trapper	21
10.1. Elevatorer	21
10.2. Trapper	22
11. Gange, døre og venteområde	23
11.1. Gange og døre	23
11.2. Venteområde.....	23
12. Toiletfaciliteter	23

Dok.nr. 22/01666-58/MWA

14. Opfølgning26

1. Indledning

Folketingets Ombudsmand foretog den 13. juni 2022 et tilsyn af tilgængeligheden på Hillerød Kommunes Sundhedscenter. Besøgsholdet bestod af Morten Engberg og Marta Warburg Schmidt fra Folketingets Ombudsmand. Desuden deltog ombudsmandens tilgængelighedskonsulenter Torben Olesen og Viggo Rasmussen.

I besøget deltog også et medlem af Hillerød Kommunes handicapråd.

Under besøget havde besøgsholdet samtaler med to af sundhedscentrets brugere samt en ansat.

Tilsynet havde følgende dagsorden:

- Indledende samtale med ledelsen af sundhedscentret og en repræsentant fra Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme
- Rundgang på sundhedscentret
- Samtale med brugere af sundhedscentret
- Afsluttende samtale.

Tilsynet var varslet og blev planlagt og gennemført på baggrund af de oplysninger, som Folketingets Ombudsmand havde modtaget fra Hillerød Kommunes Sundhedscenter forud for besøget, de oplysninger, som under besøget fremkom fra repræsentanterne for sundhedscentret og Hillerød Kommune, samt oplysningerne fra to brugere af centret, en ansat og et medlem af Hillerød Kommunes handicapråd.

En foreløbig udgave af min rapport om tilsynet den 13. juni 2022 blev den 21. december 2022 sendt til Hillerød Kommunes Sundhedscenter med anmodning om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold samt med henblik på, at sundhedscentret kunne få lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger om de faktiske forhold.

Jeg modtog sundhedscentrets svar den 30. januar 2023. Desuden modtog jeg supplerende svar fra sundhedscentret henholdsvis den 1. og den 23. februar 2023.

Hillerød Kommunes Sundhedscenters bemærkninger og svar er indarbejdet de relevante steder i den endelige rapport.

2. Grundlaget for ombudsmandens tilgængelighedstilsyn

Folketinget vedtog den 2. april 1993 beslutningsforslag B 43 om ligestilling og ligebehandling af mennesker med handicap. Folketinget bad ved beslutningen Folketingets Ombudsmand om at "følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale, hvor dette er muligt inden for ombudsmandens kompetence". I forbindelse med behandlingen af folketingsbeslutning B 15 af 17. december 2010, der vedrører Folketingets gennemførelse af FN's Handicapkonvention i 2010, blev ordningen bekræftet.

Folketingets Ombudsmand foretager som en del af sit arbejde på handicapområdet tilsyn med offentlige bygninger, særligt med handicaptilgængelighed for øje. Tilsynene omfatter normalt bygningernes tilgængelighed for alle brugere af bygningerne. Formålet med tilsynene er dels generelt at følge udviklingen på området for tilgængelighed for mennesker med handicap og derved indvinde erfaringer om det mere generelle arbejde på området, dels i konkrete tilfælde at påpege fejl og mangler, hvor det er nødvendigt.

Efter § 7, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013) omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter lovens § 18 kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested under ombudsmandens virksomhed. I forbindelse med en sådan undersøgelse har ombudsmanden bl.a. mulighed for at foretage vurderinger ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter.

3. Regler om tilgængelighed

3.1. Grundlaget for ombudsmandens vurderinger

Grundlaget for ombudsmandens vurderinger i tilsynssager som den foreliggende er de gældende regler på området, herunder særligt byggelovgivningen og FN's Handicapkonvention. Derudover inddrages de vejledende regler i DS/ISO 21542:2021 og SBI-anvisning 272 om Bygningsreglement 2018, sidstnævnte udgivet af Statens Byggeforskningsinstitut, nu BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø i relevant omfang.

Som nævnt i pkt. 2 har ombudsmanden endvidere mulighed for at foretage vurderinger ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter, jf. § 18 i ombudsmandsloven.

3.2. Særligt om byggelovgivning mv.

Af § 1 i byggeloven (lovbekendtgørelse nr. 1178 af 23. september 2016) fremgår det, at formålet med loven bl.a. er at fremme handicaptilgængelig

indretning af bebyggelse. Af § 2 følger det, at loven gælder bl.a., når der opføres ny bebyggelse og ved tilbygning. Det følger desuden af samme bestemmelse, at loven også gælder ved ombygning og ændring i benyttelse af bebyggelse, som er væsentlig i forhold til bestemmelser i loven eller de bestemmelser, der er fastsat i medfør af loven.

Bygningsreglementet er en bekendtgørelse, som udspecificerer byggelovens krav. Det nugældende bygningsreglement er Bygningsreglement 2018 (BR18), jf. bekendtgørelse nr. 1399 af 12. december 2019 med senere ændringer.

Det er kravene i det bygningsreglement, der var gældende på det tidspunkt, hvor der blev søgt om byggetilladelse, eller hvor byggeriet blev anmeldt, eller – hvis byggeriet ikke krævede tilladelse eller anmeldelse – hvor byggeriet blev påbegyndt, som finder anvendelse, jf. BR18 § 565, stk. 3.

Til bygningsreglementet findes der en række vejledninger udarbejdet af Bolig- og Planstyrelsen.

Der findes desuden vejledende retningslinjer i den internationale standard DS/ISO 21542:2021, der har status som dansk standard. DS/ISO 21542:2021 ophæver og erstatter ved sin ikrafttræden den tidligere udgave DS/ISO 21542:2012.

Endelig har BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø udgivet SBI-anvisning 272 med forklaringer og fortolkninger af bestemmelserne i BR18.

3.3. Særligt om FN's Handicapkonvention

Det følger af FN's Handicapkonventions artikel 9, at deltagerstaterne skal træffe passende foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap på lige fod med andre har adgang til de fysiske omgivelser og transportmuligheder, den information og kommunikation og de øvrige faciliteter og tilbud, der er åbne for eller gives offentligheden. Dette omfatter bl.a. identifikation og afskaffelse af hindringer og barrierer for tilgængelighed til bl.a. bygninger, veje, transportmuligheder og andre indendørs- og udendørsfaciliteter, herunder skoler, boliger, sygehuse og andre sundhedsfaciliteter og arbejdspladser, ligesom det omfatter informations- og kommunikationstjenester mv.

Om konventionens status i dansk ret henvises til s. 34 ff. i betænkning nr. 1546/2014 om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet.

FN's Handicapkomite, som overvåger landenes overholdelse af handicapkonventionen, har udarbejdet en række generelle bemærkninger ("General Comments") til konventionens bestemmelser. De generelle bemærkninger indeholder vejledning om anvendelsen af konventionen og er udtryk for FN's

Handicapkomites fortolkning af konventionens bestemmelser og komiteens opfattelse af retstilstanden på området.

I 2014 offentliggjorde FN's Handicapkomite generelle bemærkninger til handicapkonventionens artikel 9 (General comment No. 2 (2014), Article 9: Accessibility).

4. Materiale modtaget inden tilsynsbesøget

Forud for tilsynsbesøget modtog jeg bl.a. materiale om Hillerød Kommunes Sundhedscenters handicapfaciliteter, kort- og plantegning over sundhedscentret og de omkringliggende arealer samt oplysning om byggeår. Jeg modtog desuden en rapport udarbejdet af God Adgang om tilgængeligheden til sundhedscentret dateret den 7. juni 2022. God Adgang er en mærkeordning for tilgængelighed, der er stiftet af VisitDenmark, HORESTA (brancheorganisation for hotel-, restaurant- og turisterhvervet) og Danske Handicaporganisationer.

Hillerød Kommunes Sundhedscenter havde desuden forud for besøget oplyst, at der ikke havde været klager over tilgængeligheden i sundhedscentret.

5. Om Hillerød Kommunes Sundhedscenter

Hillerød Kommunes Sundhedscenter er placeret i bygninger på Milnersvej 37D og 39A i Hillerød. Bygningerne er forbundet i 1. sals højde af en glaspassage. I bygningen på Milnersvej 37D ligger bl.a. sundhedscentrets sygeplejeklinik og en rehabiliteringsafdeling med 30 sengepladser. I bygningen på Milnersvej 39A findes en genoptræningsafdeling. Jeg har ved mit tilsyn fokuseret på sundhedscentrets bygning på Milnersvej 37D, der er ejet af Hillerød Kommune. Bygningen er opført efter bygningsreglementet 2010 (herefter BR10) og efter det oplyste taget i brug i 2016.

Foran sundhedscentret er et parkeringsareal med handicapparkeringspladser. Jeg har forstået det sådan, at de 3 handicapparkeringspladser til venstre for indgangen til sundhedscentrets indgang på Milnersvej 37D tilhører sundhedscentret. Det samme gør de 4 parkeringspladser til højre for samme indgang, der er reserveret til hjemmeplejen og gangbesværede med parkeringsbillet. De resterende handicapparkeringspladser foran sundhedscentret tilhører Royal Stage. Sundhedscentret har brugsret til pladserne.

6. Informationer på hjemmesiden

Det er min opfattelse, at en hjemmeside i forhold til tilgængelighed bør indeholde oplysninger om den faktiske tilgængelighed til institutionen, herunder bl.a. oplysninger om parkering og toiletforhold for personer med handicap. Desuden bør den indeholde oplysninger om muligheden for at få læst hjemmesidens tekst højt af hensyn til læsesvage eller synshandicappede borgere.

Hillerød Kommunes Sundhedscenter har ikke sin egen hjemmeside. Oplysninger om sundhedscentrets tilbud kan findes på Hillerød Kommunes hjemmeside.

Der var på besøgsdagen ingen oplysninger om tilgængelighed, herunder oplysninger om parkerings- og toiletforhold for personer med handicap, til sundhedscentret på kommunens hjemmeside. Brugere har således ikke mulighed for at orientere sig om disse forhold forud for et besøg i sundhedscentret.

Repræsentanter for sundhedscentret tilkendegav på besøgsdagen, at der ikke fandtes sådanne oplysninger om sundhedscentret på kommunens hjemmeside.

Under besøget tilkendegav besøgsholdet, at det vil være hensigtsmæssigt, at der sammen med informationer om sundhedscentrets tilbud på hjemmesiden findes information om parkerings- og toiletforhold for personer med handicap.

I den foreløbige rapport bad jeg om oplysning om, hvilke overvejelser og eventuelle tiltag sundhedscentret – eventuelt i samarbejde med Hillerød Kommune – gjorde sig i den anledning.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at sundhedscentret vil tage kontakt til Hillerød Kommune i forhold til, hvilke oplysninger der ligger på hjemmesiden.

Jeg forstår det sådan, at sundhedscentret vil tage kontakt til Hillerød Kommune med henblik på, at der kommer oplysninger om sundhedscentrets handicapfaciliteter på hjemmesiden. Jeg foretager mig på den baggrund ikke mere i den anledning.

Det er på Hillerød Kommunes hjemmeside ikke muligt at tilgå et link, der sender brugeren videre til eksempelvis hjemmesiden <https://www.adgang-foralle.dk/>, hvor det er muligt at downloade et gratis oplæsningsprogram, der gør det muligt at få læst teksten om sundhedscentret højt.

Under besøget tilkendegav besøgsholdet, at det vil være hensigtsmæssigt, at borgere med synshandicap eller læsesvage borgere uden eget højtlysningsprogram kan guides til et sted, hvor de gratis kan downloade et højtlysningsprogram og derved efterfølgende få oplæst informationer om sundhedscentret.

I den foreløbige rapport bad jeg om oplysning om, hvilke overvejelser og eventuelle tiltag Hillerød Kommunes Sundhedscenter – eventuelt i samarbejde med Hillerød Kommune – gjorde sig i den anledning.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at sundhedscentret vil tage kontakt til Hillerød Kommune med henblik på at undersøge, hvordan det kan imødekommes, at læsesvage eller synshandicappede borgere kan få læst teksten højt.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

Lov om tilgængelighed af offentlige og offentligretlige organers websteder og mobilapplikationer (lov nr. 692 af 8. juni 2018 med senere ændring), herefter webtilgængelighedsloven, finder som udgangspunkt anvendelse på alle myndigheders og offentligretlige organers websteder og mobilapplikationer.

Webtilgængelighedsloven implementerer direktiv (EU) 2016/2102 af 26. oktober 2016 om tilgængeligheden af offentlige organers websteder og mobilapplikationer. Direktivets formål er at gøre offentlige organers websteder og mobilapplikationer mere tilgængelige for brugere, navnlig for personer med handicap.

Det følger af § 4, stk. 1, i webtilgængelighedsloven, at offentlige organer skal offentliggøre og ajourføre en detaljeret, udtømmende og klar tilgængelighedserklæring i et tilgængeligt format om deres websteders og mobilapplikationers overholdelse af samme lov. Efter § 4, stk. 2, skal tilgængelighedserklæringen offentliggøres på det offentlige organs websted.

På Hillerød Kommunes hjemmeside findes en tilgængelighedserklæring som nævnt i § 4 i webtilgængelighedsloven.

Jeg har derfor ikke bemærkninger hertil, idet jeg ikke herved har taget stilling til indholdet af erklæringen.

7. Parkeringsforhold

7.1. Antallet af handicapparkeringspladser

Foran Hillerød Kommunes Sundhedscenter er et parkeringsareal med i alt 26 parkeringspladser, hvoraf 22 er handicapparkeringspladser.

Ved sundhedscentret er desuden et stort parkeringsareal med omkring 350 parkeringspladser. Parkeringspladserne kan benyttes af bl.a. besøgende til Royal Stage og til sundhedscentret. Besøgsholdet observerede på parkeringsarealet yderligere 2 handicapparkeringspladser, der var placeret foran svømmehallen. Repræsentanter for sundhedscentret oplyste på besøgsdagen, at disse handicapparkeringspladser tilhører svømmehallen. De indgik derfor ikke i besøgholdets gennemgang.

Luftfoto af sundhedscentret med parkeringspladser (kopieret fra www.krak.dk)

Repræsentanter for Hillerød Kommune oplyste på besøgsdagen også, at de 19 handicapparkeringspladser placeret mellem de to indgange er etableret og ejet af Royal Stage. Sundhedscentret har brugsret til pladserne. Parkeringspladserne er efter det oplyste etableret i 2016.

Sundhedscentret har 7 parkeringspladser, der alle er placeret foran indgangen til Milnervej 37D. 3 af disse pladser er handicapparkeringspladser, og 4 er særligt reserverede parkeringspladser. Disse parkeringspladser er tillige etableret i 2016.

Handicapparkeringspladser foran sundhedscentret

Sundhedscentrets egne 3 handicapparkeringspladser er placeret til venstre for indgangen på Milnersvej 37D. Til højre for indgangen er sundhedscentrets 4 pladser reserveret til hjemmeplejen eller gangbesværede med parkeringsbillet. Repræsentanter for sundhedscentret oplyste på besøgsdagen, at det er muligt at holde på de 4 pladser, hvis man er i besiddelse af en særlig parkeringsbillet, der udleveres af sundhedscentret til brugere, der ikke opfylder betingelserne for at få tildelt et handicapparkeringsskilt, men som følge af en operation eller lignende har et midlertidigt behov for parkering i umiddelbar nærhed af indgangen.

Det fremgår af BR10 (afsnit 2.4.2, stk. 3, om parkeringsarealer), at der ved udformningen af parkeringspladser skal være et passende antal parkeringspladser, der er udformet, så de kan anvendes af personer med handicap.

Både repræsentanter for sundhedscentret og de brugere, som besøgholdet talte med, tilkendegav, at der var tilstrækkeligt med pladser.

Jeg har på den baggrund ikke bemærkninger til antallet af handicapparkeringspladser.

7.2. Størrelse og markering af handicapparkeringspladserne

De 3 handicapparkeringspladser til venstre for indgangen til sundhedscentrets rehabiliteringsafdeling på Milnersvej 37D er markeret med handicappiktogrammer malet på underlaget. Parkeringspladserne er ikke markeret med skiltning. Belægningen på parkeringspladserne er fast og jævn og af asfalt. Pladserne måler 3,40 m i bredden og 4,60 m i længden.

Handicapparkeringspladser foran sundhedscentret

Det følger af BR10 (vejledningsteksten til pkt. 2.4.2, stk. 3), at handicapparkeringspladser har et brugsareal på 3,50 m x 5,00 m.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg, at sundhedscentret sikrer, at de 3 parkeringspladser til venstre for indgangen til sundhedscentret på Milnersvej 37D, som jeg forstår tilhører sundhedscentret, opfylder størrelseskravet, der fremgår af vejledningsteksten til BR10 om en minimumslængde på 5,00 m.

Jeg anbefalede desuden, at sundhedscentret ved en eventuel fremtidig renovering af de 3 parkeringspladser er opmærksom på, at pladserne også opfylder kravet om en bredde på mindst 3,50 m.

I et svar af 23. februar 2023 har sundhedscentret oplyst, at det ikke er muligt at forlænge de 3 eksisterende parkeringspladser ved indgangen til sundhedscentret, da en forlængelse vil gå ud på kørebanen og forstyrre trafikken til Royal Stage og sundhedscentret. Sundhedscentret har desuden oplyst, at der ved renovering vil blive taget højde for kravet til parkeringspladsernes bredde.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg anbefaler på denne baggrund, at sundhedscentret ved en eventuel fremtidig renovering af parkeringspladserne tilhørende sundhedscentret er opmærksomt på, at størrelseskravene – for både bredde og længde af handicapparkeringspladser – i det til den tid gældende bygningsreglement overholdes.

Det fremgår af DS/ISO 21542:2012, pkt. 6.5, der var gældende på etableringstidspunktet, at markerede tilgængelige parkeringspladser skal afmærkes både på vejbelægningen med det internationale adgangssymbol og med et lodret skilt med samme symbol for at angive placeringen af den markerede parkeringsplads. Tilsvarende fremgår af DS/ISO 21542:2021, pkt. 6.2.5.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg på den baggrund, at de samme 3 parkeringspladser markeres med skiltning, der viser, at der er tale om handicapparkeringspladser.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 23. februar 2023 oplyst, at der vil blive sikret skiltning, og at sundhedscentret vil tage kontakt til kommunens afdeling for ejendomme for at få vejledning omkring dette.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

Parkeringsanlægget ved sundhedscentret rummer ikke en plads, som kan imødekomme behovet for parkering af minibusser med lift bagpå. På besøgsdagen – i forbindelse med besigtigelsen af handicapparkeringspladserne – holdt en minibus med lift bagpå parkeret på en af handicapparkeringspladserne, og bilens ende og lift stak ud fra det afmærkede parkeringsareal til gene og fare for både andre trafikanter og brugeren af minibussen.

Det fremgår af vejledningsteksten til BR10 (pkt. 2.4.2, stk. 3), at mindst én handicapparkeringsplads bør have et brugsareal på 4,50 m x 8,00 m af hensyn til minibusser med lift bagpå. Jeg henviser desuden til Bolig- og Planstyrelsens vejledning, om at der – når der indrettes handicapvenlige parkeringspladser – bør være mindst én parkeringsplads med et brugsareal på 4,50 m x 8,00 m (jf. pkt. 1 i styrelsens vejledning til BR18 til kommuner om krav til parkering i forbindelse med byggeri).

I den foreløbige rapport anbefalede jeg, at sundhedscentret sørger for, at mindst én plads etableres med et brugsareal på 4,50 m x 8,00 m. Jeg henviser til, at sundhedscentret modtager borgere med handicap og derfor bør imødekomme denne gruppe med god tilgængelighed.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil tage kontakt til Royal Stage med henblik på etablering af en sådan plads.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

8. Adgangsforhold

Jeg har fokuseret på forholdene ved hovedindgangen ved sundhedscentrets sygeplejeklinik og rehabiliteringsafdeling på Milnersvej 37D, jf. ovenfor under pkt. 5.

Der er adgang fra sundhedscentrets parkeringsareal til indgangen på Milnersvej 37D. Parkeringsarealerne er belagt med asfalt. Foran indgangen er der lagt fliser. Fliserne er i lyse farver med en grå kant, hvilket skaber kontrast til den mørke asfalt. Adgangsvejen til indgangen opfylder kravet i BR10 (pkt. 2.4.3, stk. 2) om en bredde på mindst 1,30 m.

For at komme fra parkeringsarealet til flisearealet skal man passere en kant. Besøgsholdet målte kanten for enden af stien, der leder op til indgangen, til at være 2,20 cm.

Det fremgår af BR10, pkt. 2.4.3, stk. 2, at adgangs- og tilkørselsarealer skal være udformet, så bebyggelsen kan benyttes af personer med handicap. Af vejledningsteksten til BR10, pkt. 2.4.2, stk. 3, fremgår, at niveauspring i adgangen fra parkeringsareal til andet areal bør være højst 2,50 cm.

Det fremgår af rapporten fra God Adgang dateret den 7. juni 2022, som jeg modtog forud for besøget, at God Adgang har målt kanten ved overgangen fra parkeringsarealet til hovedindgangen til at være 3,50 cm. Jeg er ikke klar over, om der er tale om den samme kant.

I den foreløbige rapport bad jeg om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Indgangsparti til sundhedscentret

Sundhedscentret har den 23. februar 2023 oplyst, at der er hæld i asfalten foran kanten ved adgangsvejen til hovedindgangen, således at kanten varierer i højde fra 6,7 cm til under 2,2 cm, alt efter hvor på kanten der måles. Sundhedscentret har hertil oplyst, at sundhedscentret sammen med Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil ændre belægningen, således at kanten overholder lovgivningen på maksimalt 2,5 cm.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

Der er ikke naturlige ledelinjer eller taktil belægning fra parkeringsarealet til indgangen. Hovedindgangen er heller ikke forsynet med en punktbelysning. Disse forhold gør, at det er svært for personer med synshandicap at orientere sig ved indgangen til sundhedscentret.

Som nævnt ovenfor skal adgangs- og tilkørselsarealer være udformet, så bebyggelsen kan benyttes af personer med handicap, jf. BR10, pkt. 2.4.3, stk. 2. Af BR10, pkt. 2.4.3, stk. 3, fremgår det, at gangarealer til bebyggelsen skal anlægges med markant taktil adskillelse til andre trafikformer.

Af BR10, pkt. 2.4.3, stk. 1, fremgår det, at adgangs- og tilkørselsarealer skal forsynes med belysning. Trapper og ramper skal belyses stærkest. Af vejledningsteksten til stk. 1 fremgår det bl.a., at belysning af adgangs- og tilkørselsarealer bør være retningsgivende og ikke blændende.

Af DS/ISO 21542:2012, der var gældende, da adgangsarealet blev etableret, fremgår bl.a. følgende:

- Gangarealer eller -ruter bør være adskilt fra cykelstier og køreveje. Hvor det er nødvendigt, bør kryds være forsynet med passende kantsten og taktil belægning (pkt. 7.1).
- En egnet taktil belægning bør benyttes til at føre personer, som er svagsynede, til hovedindgangen, hvis ingen andre indikatorer viser adgangsarealet til bygningen (pkt. 5.2).
- Belysning bør lette wayfinding, og bygningsdele bør være fremhævet ved hjælp af øget belysningsstyrke. Belysningen bør bidrage til identifikation af bygningsdele som f.eks. indgangspartier (pkt. 33.5).

Tilsvarende fremgår af DS/ISO 21542:2021, pkt. 5.4.4, pkt. 6.3.1 og pkt. 6.3.2.

I SBI-anvisning 272, s. 90 ff., er der givet nærmere anvisninger og vejledning til, hvordan man kan skabe mere tilgængelige adgangsforhold frem til en bygning.

I den foreløbige rapport bad jeg på den baggrund sundhedscentret om at overveje at etablere en taktil ledelinje/belægning på fortovet fra parkeringsarealet hen til hovedindgangen.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil etablere ledelinjer i området.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke yderligere i den anledning.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg desuden, at der opsættes punktllys på hver side af indgangen. Jeg henviste herved til, at jeg måtte lægge til grund, at sundhedscentret modtager en del borgere med nedsat syn.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil opsætte ekstra belysning ved indgangen.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke yderligere.

Foran indgangen er ændret belægning i form af en metalrist. Lige foran indgangsdøren er en taktil belægning. Hovedindgangen består af et glasparti med skydedøre i midten. Indenfor – i et vindfang – fører endnu en skydedør af glas ind i sundhedscentret. Begge skydedøre åbner ved berøringsløs dørautomatik, når en person nærmer sig.

Det fremgår af pkt. 4.3, stk. 2, i BR10, at det ved glaspartier, glasflader og glaskonstruktioner skal sikres, at der ikke opstår risiko for personskader på grund af kollision med glasset. Af den tilhørende vejledningstekst fremgår det bl.a., at bestemmelsen finder anvendelse i byggeri, hvor der i forbindelse med brug af glas i eksempelvis glasdøre, glasvægge og glasfacader kan opstå fare for, at personer kan kollideres med glasset. Det drejer sig eksempelvis om bygninger, hvor der færdes mange personer, eller hvor benyttelsen af bygningen kan øge risikoen for kollision med glasset. Disse glaspartier bør derfor afmærkes eller afskærmes. Afmærkningen bør placeres og udformes således, at den er iøjefaldende og tydelig for alle, herunder personer med synshandicap.

Indgangsdøre til sundhedscentret

På tilsvarende måde fremgår det af § 238, stk. 1, i BR18, at der i bygninger, hvor der er risiko for, at personer kan kolliderede med større glaspartier, skal være tilstrækkelig sikkerhed for, at der ikke opstår personskade ved kollision med glasset. Bestemmelsen omfatter eksempelvis glassdøre, glasvægge, glasfacader, værn og større vinduesflader. Ifølge bestemmelsens stk. 2 kan en sådan sikkerhed f.eks. skabes ved at opsætte markering på glasset.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg på den baggrund sundhedscentret at påsætte permanente markeringer på døre og glaspartier for at forhindre, at svagsynede går ind i dem. Jeg bemærkede i den forbindelse, at der kan opstå tilfælde, hvor dørenes sensorer ikke virker, hvilket vil medføre risiko for, at en svagsynet bruger går ind i glasset.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil påsætte markering på glassdørene.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

I vindfanget er i højre side placeret en stor sort knap til åbning af døren ind til sundhedsklinikken. Knappen er placeret i en højde af 1,10 m. Når man trykker på knappen, åbner døren ind til sygeplejeklinikken. Der er ikke markering af dørens svinglinje i gulvet.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg, at sundhedscentret markerer dørens svinglinje i gulvet, således at det bliver tydeligt for brugerne, at døren kan svinge op, og at de derved kan blive ramt af døren.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at der vil blive etableret svinglinjer ved de automatiske døre.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

9. Orientering og information (wayfinding)

9.1. Skiltning foran sundhedscentret

Til højre for indgangen på Milnersvej 37D er placeret et skilt med retningsanvisninger til sundhedscentrets forskellige afdelinger. Der er ikke taktile markeringer på skiltet. Skiltet er placeret under en lygtepæl, men er i øvrigt ikke belyst.

Jeg har ikke bemærkninger til skiltet.

Skiltning foran indgangen på Milnersvej 37D

9.2. Skiltning i sundhedscentret

Ud over enkelte grafiske symboler, primært på dørene til handicaptolletterne, er centrets skilte ikke suppleret med piktogrammer e.l., ligesom skiltene i centret ikke er taktile eller forsynet med punktsskrift.

Besøgsholdet bemærkede ved besigtigelsen, at der var meget få skiltningsangivelser, og at det kan virke svært at orientere sig. Dette blev også nævnt af brugerne under besøgsholdets samtaler med disse.

Det fremgår af BR10, pkt. 3.2.1, stk. 3, at i offentligt tilgængelige bygninger, der har en borgerrettet servicefunktion, skal væsentlig information om orientering i og brug af bygningen være letlæselig og letforståelig. Af vejlednings-

teksten til bestemmelsen fremgår det, at kravet retter sig mod den del af bygningen, der er offentligt tilgængelig, og som har en borgerrettet servicefunktion. Bestemmelsen gælder for information ved indgangen til bygningen samt i forbindelse med orientering ved væsentlige funktioner i bygningen som wc-rum, handicaptoiletter, elevatorer, trapper, fordelingsveje mv. Informationen kan være i form af skilte, der er letlæselige og letforståelige. Informationen kan suppleres med punktskrift, lyd, piktogrammer etc. Hvor det er relevant, kan den være i form af lys, ledelinjer, teknologiske løsninger mv.

På samme måde følger det af § 62, stk. 1, i BR18, at i offentligt tilgængelige bygninger med en borgerrettet servicefunktion skal væsentlig information om orientering i og brug af bygningen være letlæselig og letforståelig. Af bestemmelsens stk. 2 fremgår det, at dette omfatter information ved indgangen til bygningen samt i forbindelse med orientering ved væsentlige funktioner i bygningen som wc-rum, handicaptoiletter, elevatorer, trapper, fordelingsveje mv. Efter stk. 3 skal informationen, under hensyn til bygningens anvendelse, være i form af punktskrift, lyd, piktogrammer, skrift og grafik i relief og ledelinjer.

Af DS/ISO 21542:2021, pkt. 5.5.3.2 fremgår det, at retningskilte bør vise tydelig vej til faciliteterne, og at sådanne skilte bør placeres på steder, hvor beslutninger om retning træffes. Det fremgår endvidere, at der bør være retningskilte til wc-rum i alle dele af et område eller en bygning.

I den foreløbige rapport bad jeg på denne baggrund sundhedscentret om at overveje tiltag med henblik på at forbedre skiltningen i sundhedscentret, herunder særligt til bygningens væsentlige funktioner.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at sundhedscentret vil tage kontakt til et firma med henblik på vejledning og etablering af yderligere skiltning.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

9.3. Brugerbetjent anlæg

Umiddelbart inden for indgangen til sundhedscentrets rehabiliteringsafdeling er opsat en elektronisk informationsstander. På besøgsdagen virkede standeren ikke, som den skulle, og søgningerne frøs. Jeg forstår, at dette også var tilfældet, da God Adgang besøgte sundhedscentret den 25. maj 2022. Desuden var det ikke muligt at se på standeren, hvor sundhedscentrets toiletfaciliteter, herunder handicaptoiletfaciliteterne, var placeret.

Standeren er uden lyd. Skærmen på informationsstanderen er placeret i en højde af 1,00-2,08 m.

Det fremgår af BR10, pkt. 4.5, stk. 1 (Tilgængelig indretning af brugerbetjente anlæg), at brugerbetjente anlæg med publikumsrettede servicefunktioner skal opsættes, så de kan benyttes af mennesker, hvis funktionsevne er nedsat. Af stk. 3 fremgår det, at brugerbetjente anlæg skal placeres i en højde, så de kan betjenes af en person i kørestol. I vejledningsteksten til stk. 3 er det anført, at kravet også kan opfyldes ved, at selve anlægget kan sænkes og hæves.

I DS/ISO 21542:2021, pkt. 9.2.7 er angivet, at betjeningsanordninger skal sidde i en højde af mellem 0,80 m og 1,10 m.

Efter min opfattelse bør det sikres, at standen er funktionsdygtig, og at borgere med handicap ved ankomst dels kan nå skærmen, dels kan få overblik over sundhedscentrets handicapfaciliteter.

I den foreløbige rapport bad jeg sundhedscentret om at overveje, hvordan sundhedscentret kan sikre en mere funktionsdygtig og tilgængelig information ved ankomst til sundhedscentret.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Informationsstander i sundhedscentret

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at sundhedscentret har valgt at fjerne informationsstanderen, da denne ikke kan ændres og på den måde levere information, som tilgodeser borgere med handicap. Sundhedscentret undersøger nye muligheder for at sikre tydelig information.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

10. Elevatorer og trapper

10.1. Elevatorer

I sundhedscentrets bygning på Milnersvej 37D findes to elevatorer. Den ene af disse elevatorer benyttes efter det oplyste primært til personer, der skal transporteres til og fra sundhedscentrets 30 sengepladser i rehabiliteringsafdelingen. Elevatoren er ikke offentligt tilgængelig og benyttes i forbindelse med sygetransport og kun ved ledsagelse af sundhedscentrets personale. Besøgsholdet besøgte af denne årsag ikke elevatoren på besøgsdagen.

Den anden elevator i sundhedscentret på Milnersvej 37D er placeret lige inden for indgangen. Der er plads til at manøvrere rundt foran.

Elevator ved indgangen til rehabiliteringsafdelingen

På hver etage er der ved siden af elevatordøren placeret en tilkaldeknop på et panel, som er opsat i en højde af 0,99-1,11 m. Tilkaldeknapen er placeret 0,53 m fra elevatorens indgang. Elevatorens gulvareal er 5,50 m².

Elevatoren er udstyret med håndlister i den side, der er modsat betjeningspanelet. Det indvendige betjeningsanlæg er lodret og placeret midt på den ene langside i elevatoren. Det er placeret i højden 0,88-1,14 m. Der er 0,50 m fra betjeningspanelet til elevatorens hjørne. Knapperne på panelet er følbare. Elevatoren har talefunktion, der siger "kører ned/op", men den er lav, hvilket gør det vanskeligt at høre, hvad der bliver sagt.

I den foreløbige rapport bad jeg sundhedscentret om at overveje, om talefunktionen i elevatoren kan gøres mere tydelig med forhøjet lydniveau.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst hertil, at der i samarbejde med Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil blive justeret på tale i elevatoren, så lyden bliver højere.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

10.2. Trapper

Ved siden af elevatoren i den del af sundhedshuset, der er placeret på Milnersvej 37D, er en trappe. Trappen er af beton, har lukkede trin og er forsynet med et værn. Trinene har en højde på 17,50 cm. Trappens bredde er 1,30 m. Desuden har trappen håndlister i begge sider, der er placeret i en højde af 94 cm. Håndlisterne starter og afsluttes ikke vandret ved trappens start eller slutning. For enden af hvert trin er påsat en stribe af skridsikkert underlag.

Det fremgår af BR10, pkt. 3.2.3 (værn), stk. 1, at bl.a. trapper i fælles adgangsveje, under hensyn til bygningens anvendelse, skal sikres med værn og forsynes med håndlister. Håndlister skal være nemme at gribe om og holde fast i. Af vejledningsteksten til bestemmelsen fremgår det, at højden på værn eller rækværk bør være mindst 1,00 m. Ved trapper og ramper bør højden på værnet være mindst 0,80 m og over trappereposer mindst 0,90 m. Håndlister bør føres ubrudt forbi repos og afsluttes vandret.

På tilsvarende måde følger det af BR18, § 61, stk. 1, at håndlister skal føres ubrudt forbi repos og afsluttes vandret. Af stk. 2 fremgår det, at håndlister skal opsættes i en højde på ca. 0,80 m.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg, at sundhedscentret ved en fremtidig udskiftning af trappens værn sikrer sig, at der opsættes håndlister i medfør af det til den tid gældende bygningsreglement.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at dette vil blive medtaget i fremtidige ændringer.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

11. Gange, døre og venteområde

11.1. Gange og døre

Der er brede gange på alle etager i sundhedscentrets bygning på Milnersvej 37D. Visse steder er gangarealerne adskilt af døre, som åbner automatisk, når der er bevægelse foran dørene.

Repræsentanter for sundhedscentret oplyste på besøgsdagen, at de automatiske døre ikke havde sensorer, hvilket betyder, at dørene lukker i, uanset om der står en person i døren, men at det var planlagt, at alle automatiske døre skulle have sensorer.

Jeg bad i den foreløbige rapport sundhedscentret om at oplyse mig om status for dette arbejde.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at arbejdet med at etablere automatiske sensorer på dørene er afsluttet.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

De fleste døre ind til sundhedscentret blev målt til at have en passage på 0,78 m i bredden og opfylder dermed BR10 om en minimumsbredde på 0,77 m, jf. BR10, pkt. 3.2.1, stk. 4. Dørene er malet i en mørk grå farve, således at de ses tydeligt på baggrund af de hvide vægge.

11.2. Venteområde

Sundhedscentrets venteområde i bygningen på Milnersvej 37D er placeret i stueetagen til højre for indgangen. Dette venteområde benyttes primært af brugere af sygeplejeklinikken og deres pårørende.

Jeg har ikke bemærkninger til venteområdet ved sygeplejeklinikken.

12. Toiletfaciliteter

Sundhedscentret havde forud for besøget oplyst, at der var 7 handicaptoiletter tilgængelige for brugere og personale i bygningen på Milnersvej 37D. Efter det oplyste er handicaptoiletterne etableret i 2016.

Endvidere var et enkelt toilet, der efter det oplyste var et handicaptoilet, placeret i sammenhæng med et undersøgelsesrum i sygeplejeklinikken og havde karakter af et plejetoilet indrettet med henblik på at løse opgaver i sygeplejeklinikken. Det samme gjorde sig gældende for de 30 handicaptoiletter tilknyttet hver af de 30 sengestuer i sundhedscentrets rehabiliteringsafdeling. Der var kun adgang til disse toiletter via sengestuen, og toiletterne havde

mere karakter af plejetoiletter indrettet særligt til formålet. Disse toiletter er på den baggrund ikke indgået i min vurdering.

Jeg har følgende bemærkninger til sundhedscentrets øvrige handicaptolletter:

Besøgsholdet bemærkede ved besigtigelse af handicaptolletterne generelt, at de alle er markeret med piktogrammer på dørene, men at der ikke var retningskilte til faciliteterne.

I den foreløbige rapport henviste jeg til det, jeg har anført i pkt. 9.2 om skiltning i sundhedscentret og bad sundhedscentret om at overveje at opsætte retningskilte til handicaptolletterne ved indgangen til alle etager i bygningen.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at der vil blive etableret henvisning til handicaptolletter i det ambulante område.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

Der er niveaufri adgang til de toiletter, som besøgsholdet besigtigede. Bredden på dørene lever op til kravet i BR10, pkt. 3.4.4, stk. 4, om en minimumsbredde på 0,77 m. Dørene havde således en bredde på 0,91-1,18 m.

Dørene til to af sundhedscentrets handicaptolletter åbner udad.

I SBI-anvisning 272 anbefales det, at udadgående døre forsynes med et vandret tilbagetræksgreb på indersiden, således at døren let kan lukkes af kørestolsbrugere.

Besøgsholdet bemærkede under besøget, at der med fordel kan monteres et tilbagetræksgreb på indersiden af de udadgående døre eller fjedre i beslagene, således at det er let for kørestolsbrugere at lukke dørene efter sig.

I den foreløbige rapport bad jeg på den baggrund sundhedscentret om at overveje at montere tilbagetræksgreb eller fjedre i beslagene på dørene.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at der i samarbejde med Hillerød Kommunes afdeling for ejendomme vil blive etableret greb på dørene.

Jeg forstår på denne baggrund, at sundhedscentret vil montere tilbagetræks- greb på dørene, og jeg foretager mig ikke mere i den anledning.

For så vidt angår placeringen og indretningen af toiletterne, konstaterede tilsynsholdet følgende:

- Afstanden mellem toilettet og den væg, der vender bort fra vasken, blev målt til mellem 0,80 m og 0,99 m. I medfør af BR10 (pkt. 3.4.4, stk. 4, nr. 3) bør der være en fri afstand på mindst 0,90 m ved den side af wc'et, der vender bort fra håndvasken. Væggen ved siden af wc'et, der vender bort fra håndvasken, skal i øvrigt friholdes fra fastmonteret inventar. Dette skyldes hensynet til, at en kørestolsbruger skal kunne foretage en forflytning fra kørestol til wc'et.
- Det var ikke muligt at sidde på toilettet og gøre brug af håndvask og vandhane. Håndvask og toilet skal placeres over et hjørne på hver sin sammenstødende væg, så håndvasken kan nås af en person, der sidder på toilettet, jf. pkt. 3.4.4, stk. 4, nr. 2, i BR10.
- På et enkelt toilet var toiletpapiret monteret i en holder på armstøtten. På et toilet var der ikke toiletpapir tilgængeligt inden for rækkevidde. SBI anbefaler i sin anvisning 272 (til § 214 i BR18), at en holder for toiletpapir anbringes, så den let kan nås, når man sidder på toilettet. Den kan f.eks. anbringes forrest på armstøtterne.

Som det fremgår ovenfor, lever placeringen af toiletterne i forhold til håndvask ikke op til kravet i BR10, pkt. 3.4.4, stk. 4, nr. 2.

Endvidere er der for to af handicaptolietterne ikke en fri afstand på mindst 0,90 m ved den side af wc'et, der vender bort fra håndvasken, jf. BR10, pkt. 3.4.4, stk. 4, nr. 3.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg, at sundhedscentret ved fremtidige renoveringer af handicaptolietterne sørger for, at de overholder det til den tid gældende bygningsreglement.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 30. januar 2023 oplyst, at sundhedscentret vil medtage min anbefaling i forbindelse med fremtidige ændringer.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

I den foreløbige rapport anbefalede jeg desuden, at sundhedscentret sikrer, at der er monteret holdere og dertilhørende toiletpapir på alle sundhedscentrets handicaptoiletter.

Jeg bad om sundhedscentrets bemærkninger hertil.

Sundhedscentret har den 1. februar 2023 oplyst, at sundhedscentret vil sørge for, at der bliver monteret holdere og dertilhørende toiletpapir på alle handicaptoiletter.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

14. Opfølgning

Jeg anser herefter sagen om tilsyn af tilgængeligheden på Hillerød Kommunes Sundhedscenter for afsluttet.

Den endelige rapport er sendt til Hillerød Kommunes Sundhedscenter, Hillerød Kommune, Handicaprådet i Hillerød Kommune, Det Centrale Handicapråd, Institut for Menneskerettigheder, Bolig- og Planstyrelsen samt BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø.

Desuden vil den endelige rapport inden for få dage blive lagt på min hjemmeside.

Med venlig hilsen

Niels Fenger